

SPOTKANIE WIELKANOCNE

4 KWIETNIA 2012

OKRES PRZEDŚWIĄTECZNY

Ostatki, Mięso-pust, Zapusty
Środa Popielcowa

Ostatki / Mięsopest / Zapusty

- ostatni tydzień karnawału przed rozpoczęciem Wielkiego Postu w Środę Popielcową. Według zwyczajów, to właśnie na okres od **Tłustego Czwartku** do Mięsopestnego Wtorku przypadały najhuczniejsze zabawy. **Ludzie tańczyli, śpiewali a przede wszystkim, jedli i pili.** Szczególną popularnością cieszą się słodczyce, z **pączkami i faworkami** na czele. Ludowym zwyczajem było gromadzenie się w karczmach i gospodach. Warto wspomnieć o tym, że polska tradycja obchodzenia ostatków była kiedyś bardzo bogata. Ciekawym przykładem był chociażby Comber, czyli organizowana na rynku w Krakowie zabawa z pijatyką i tańcami. Z kolei na Litwie dochodziło do potyczki między Konopiastym i Słoninowym, postaciami symbolizującymi Wielki Post i spożycie mięsa. Oczywiście walkę z założenia wygrywał Konopiasty.

© 1978 H&M B.V. PAUL

Chociaż polska tradycja *Ostatków* nie jest już tak żywa jak kiedyś i zachowała się głównie w formie zbiorowych wyjść do klubów i na dyskoteki, to ciągle zajmuje ważne miejsce w duchowym życiu narodu.

Środa Popielcowa

- dzień, który zaczyna okres czterdziestu dni Wielkiego Postu. **dzień pokuty**, w który ludzie szczególnie mocno myślą o swoich grzechach i słabościach. W czasie wyjątkowej Mszy Św. ksiądz **posypuje głowy wiernych popiołem** mówiąc: *Z prochu powstałeś i w proch się obrócisz* lub *Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię*. Wszystkich katolików obowiązuje tego dnia **post ścisły**. Oznacza to, że nie powinni oni spożyć więcej niż trzy posiłki (dwa skromne, jeden do syta). Kategoriecznie zabronione jest jedzenie mięsa

- W Środę Popielcową wiele osób formułuje również symboliczne postanowienia wielkopostne. Jest to jeden z elementów doskonalenia się oraz przygotowania do Wielkanocy. Podobnie jak na początku roku, ludzie przyrzekają sobie przykładowo rzucenie palenia czy ograniczenie spożycia alkoholu. Niestety, w większości jest to tylko element tradycji popielcowej.
- Współcześnie znaczenie święta maleje, a ludzie przywiązują coraz mniejszą wagę do jego tradycyjnego obchodzenia.

Niedziela Palmowa

- w Polsce nazywana także *Kwietną* lub *Wierzbną*
- rozpoczyna ona *Wielki Tydzień*
- obchodzony jest w ten sposób dzień, w którym Jezus wjechał na osiołku do Jerozolimy, a rozentuzjasmowany tłum rzucał przed nim gałązki palmowe i krzyczał:
„Hosanna Synowi Dawidowemu, błogosławiony, który idzie w Imię Pańskie dla naszego...”
- tego dnia wierni przynoszą do kościoła palemki

Palma Wielkanocna

- tradycyjny symbol Niedzeli Palmowej
- przygotowuje się z gałązek wierzby, która w symbolice Kościoła jest znakiem zmartwychwstania i nieśmiertelności duszy.
- w trzpień palmy wplatano również bukszpan, barwinek, borówkę, cis, widłak
- odbywają się coroczne konkursy na najdłuższą i najpiękniej wykonaną palmę
- wysoka palma przyniesie jej twórcy długie i szczęśliwe życie

WIELKI TYDZIEŃ

**Wielki Tydzień to święto w kościołach chrześcijańskich
upamiętniające ostatnie dni Jezusa Chrystusa**

Rozpoczyna się 7 dni przed Niedzielą Wielkanocną

Pierwszy dzień to Niedziela Palmowa

WIELKI PONIEDZIAŁEK, WIELKI WTOREK, WIELKA ŚRODA

- Nie odznacza się specjalnymi obrzędami
- Okres żałoby i zadumy nad śmiercią i zmartwychwstaniem Jezusa

WIELKI CZWARTEK

- Odprawiają się trzy Msze Czwartkowe (dla pojednania grzeszników z Kościołem, dla poświęcenia olejów i dla ludu)
- W niektórych kościołach odbywa się obrzęd obmycia nóg
- W kościołach jest wieczorem sprawiona msza-
Msza Wieczerzy Pańskiej- rozpoczynająca
Triduum Paschalne (trzy dni =Wielki Czwartek, Wielki Piątek, Wielka Sobota)

- W niektórych kościołach odbywa się obrzęd obmycia nóg

WIELKI PIĄTEK

- Nie odprawia się Mszy Świętych
- Piątek to dzień powagi, skupienia i postu
- Odprawia się drogę krzyżową
- Ołtarz jest tego dnia obnażony: bez krzyża, kwiatów, świeczników i obrusów

WIELKA SOBOTA

- kończy Triduum Paschalne
- przedostatni dzień Wielkiego Tygodnia
- dzień błogosławieństw: święcenie wody, ognia, cierni i pokarmów wielkanocnych

święcenie wody

- kiedyś kropiono domy
- wodę w wielkich kadziach wystawia się na dziedzińcu kościelnym

święcenie ognia

- święcą się wysokie ogniska
- od tego ognia zapala się PASCHAŁ (woskowa świeca)

święcenie pokarmów

- śniadanie wielkanocne - jaja, mięsa i ciasta
- pokarmy poświęcił ksiądz
- baranek jest symbolem Chrystusa Zmartwychwstałego

- Święto Zmartwychwstania Pańskiego

Jest największym i najstarszym świętem wszystkich chrześcijan

- W pierwszych wiekach nazywana Paschą – święto wiosenne

- Rozpoczyna się uroczystą rezurekcją, trzygodzinną mszą świętą – jutrznią, połączoną z procesją

- Możemy słuchać huku wystrzałów – salut na cześć Zmartwychwstałego Chrystusa

Święcone

- Ceremonia dzielenia się poświęconym jajkiem
- Wzajemne życzenia zdrowia, powodzenia i radości
- Rozpoczyna się świąteczne śniadanie, trwające zwykle wiele godzin
- W niektórych regionach Polski dzieci musiały zjeść całą laskę chrzanu

Świąteczne śniadanie

- Stoły zdobi się kolorowymi pisankami, gałązkami zielonego bukszpanu i pierwszymi wiosennymi kwiatami
- Pośrodku stołu króluje baranek – agnusek
- Jada się ogromne babki, mięsa wszelkiego typu – przede wszystkim pieczone wołowe, szynki i mazurek

A vibrant and detailed photograph of a traditional Easter dinner spread. The table is laden with a variety of dishes. In the center, a large, roasted ham is the focal point, garnished with fresh green herbs and a small white bunny figurine. To its left, a platter of sliced cold cuts is accompanied by a stack of sliced bread and a small radish. In the foreground, a plate of hard-boiled eggs is garnished with fresh herbs. Other visible items include a small roasted piglet, a basket of green grapes, and various breads and pastries. The overall atmosphere is festive and celebratory.

WIELKANOCNE SMAKOŁYKI

BABA

- tradycyjne, polskie ciasto wielkanocne, zwane też *Babim Kołaczem*. Pieczenie było bardzo skomplikowaną, domową ceremonią. Niedozwolone było na przykład trzaskanie drzwiami czy głośna rozmowa, inaczej baba mogła nie wyrosnąć.

ŻUREK

tradycyjne
danie
gorące,
podawane
na śniadanie
wielkanocne.
Żurek jest
zupą
gotowaną z
kiełbasą i
śmietaną.

MAZURKI

- płaskie, bardzo słodkie, okrągłe placki. Są wyrabiane według różnych receptur. Mazurki powinny być na każdym wielkanocnym stole

Śmigus - dyngus Lany poniedziałek

- Poniedziałek wielkanocny to tzw. Lany poniedziałek lub śmigus-dyngus
- W dawnych czasach, zwłaszcza na wsi, był to zwyczaj polewania wodą dziewcząt wracających z kościoła
- Rozróżniano wtedy *śmigus* i uderzanie palmową różgą oraz *dyngus*, czyli okup w postaci wielkanocnego jedzenia
- Z biegiem czasu, w miastach, zrodził się zwyczaj polewania perfumami

- Na Śląsku Cieszyńskim najpierw polewano wodą gospodynie i ich córki, a następnie suszono je, uderzając *korwaczami*, czyli biczami uplecionymi z wierzbowych gałązek

Święcenia pól

- Święcenia pól kropidłem z palmy wielkanocnej, które odbywa się wczesnie rano w poniedziałek
- Ten obyczaj jest zachowywany dotychczas na ziemi sądeckiej, rzeszowskiej i tarnowskiej
- O świcie gospodarze udają się na swe pola, aby pomodlić się, skropić zagony wodą święconą

Symbolika jajek - pisanki

- kolorowych jajek nie mogło zabraknąć na świątecznych stołach, ani w koszyczkach w Wielką Sobotę
- jajko – symbol życia, siły, miłości i płodności
- jajko w tradycji chrześcijańskiej – symbol świąt wielkanocnych i Chrystusa Zmartwychwstałego
- kraszanki, malowanki - gładkie (bez wzoru), jednokolorowe jaja
- pisanki – jaja pokryte wzorem, potoczna nazwa wszystkich zdobionych jajek

- z jajkiem wiązały się liczne wierzenia ludowe:
- wierzono, że jajka mogą odwracać nieszczęścia
- wierzono, że kto umyje się wodą z miski, na dnie której leżała pisanka, zachowa zdrowie i urodę
- wierzono, że skorupki pisanek położone pod drzewami owocowymi zapewnią obfitość jabłek, gruszek...
- wierzono, że można przenosić chorobę na jajko

- jajka były też zwyczajowym wykupem dziewcząt dawanych chłopcom – śmigurciarzom, w Wielkanocny Poniedziałek

- dawano je sobie w świątecznym podarunku wielkanocnym, w dowód życzliwości, sympatii i miłości

Piosenka o pisankach ☺

<http://www.youtube.com/watch?v=jCUcpP-f0bg>

Życzymy Wesołych Świąt!

